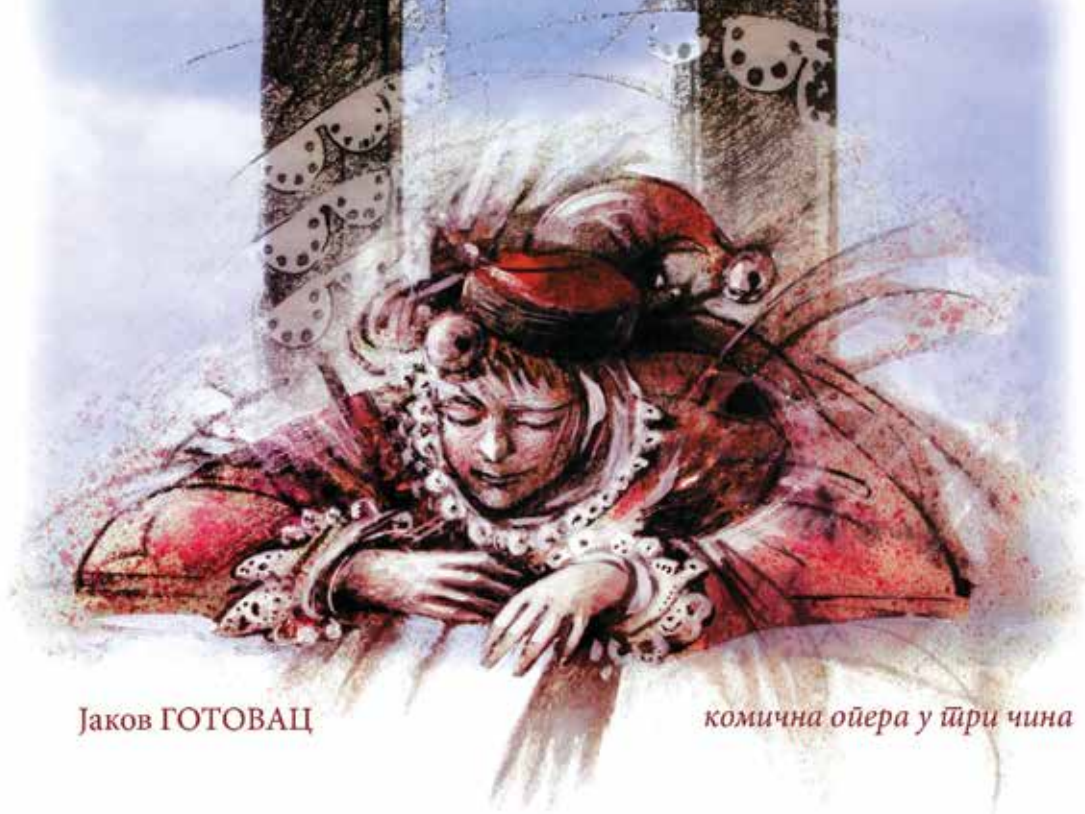

ЕРОО

с онога свѣта

ЈАКОВ ГОТОВАЦ

комична опера у три чина

Поїледај, Еро, шамо...
на їмну Ђула, к'о скршена їрана.
Ал' реци да јој їоручује нана:
Нек' не їужи, нек' не жалује,
Нек у свом се срицу радује,
јер још їрије неїо сунце зађе,
незнан драїи доћ' ће да је нађе.
Донијейї ће јој їоздрав од мене
И ружмарин који не вене.

Саша Петровић (Мића) и Лаура Павловић (Ђула)

Јаков ГОТОВАЦ

ЕРО С ОНОГА СВИЈЕТА *комична опера у три чина*

Либрето према мотивима народне приче написао: Милан БЕГОВИЋ

Диригент: Жељка МИЛАНОВИЋ

Редитељ: Егон САВИН

Режију обновила: Катарина МАТЕОВИЋ ТАСИЋ

Диригенткиња хора: Весна КЕСИЋ КРСМАНОВИЋ

Сценограф: Миодраг ТАБАЧКИ

Костимографкиње: Мирјана СТОЈАНОВИЋ МАУРИЧ, Марина СРЕМАЦ

Кореограф: Валериј МИКЛИН (к.г. Русија)

Сценски покрет: Ферид КАРАЈИЦА

Дизајнер светла: Марко РАДАНОВИЋ

Репетиторка Балета: Весна БРКИЋ

Улоге:

Марко, бојаџи сељак: ..... Горан КРНЕТА / Стефан ПАВЛОВИЋ

Дома, њејова друја жена: ..... Виолета СРЕЋКОВИЋ / Марина ПАВЛОВИЋ БАРАЋ

Ђула, Маркова кћи из првог брака: ..... Лаура ПАВЛОВИЋ / Маја АНДРИЋ

Мића, изгаје се за Еру с онога свијеџа: ..... Саша ПЕТРОВИЋ / Бранислав ЦВИЈИЋ

Сима, млинар: ..... Васа СТАЈКИЋ / Никола БАСТА / Лука ЈОЗИЋ

Пасџирче: ..... Андријана ПЕТРОВСКИ / Марија КУЗМИНА

Момак из села: ..... Јован ПЕЈИЋ / Михаило СЛАВНИЋ

Учествују: Оркестар и Хор Опере и Балет СНП-а

Солисти Балета: *Соко*: Александар БЕЧВАРДИ / Лука ДЕЛЕР; *Маска*: Дмитриј АРБУЗОВ / Лука ДЕЛЕР

Ансамбл Балета: *Жене*: Теодора Шпер, Ивана Трпчевић, Миленица Јовић, Станислава Николић, Јелена Милошев, Марија Трифуновић, Миња Јокановић, Мина Предојевић / Олга Врбашки, Христина Станковић, Јана Черепанова, Емилија Спаноке, Анастасија Никчевић, Глафира Собољева; *Мушкарци*: Михаил Сергејев, Василиј Собољев, Лука Делер, Никола Стаменовић / Зоран Трифуновић, Александар Ђурђевић, Рафаел де Мора Родригес, Дмитриј Арбузов, Франческо Коча

Статисти: Владислав Шегуљев, Стефан Микан, Мирослав Стојиљковић, Марко Несторовић

Хор: (*Сојран*) Милица Досковић, Маја Дракић, Јасна Миливојевић, Рената Старовић, Весна Варагић, Сандра Кленовшек, Душанка Јованов, Свјетлана Машић, Валерија Наћ, Јелена Рудић, Неда Прерадов, Татјана Теодоровић, Јелена Веселиновић, Драгана Вулић, Јована Филиповић, Милица Николић, Марија Кузмина, Вера Зечевић, Дуња Палчек, Катарина Медаковић; (*Алџи*) Невена Рељин, Нора Чонкић Петровић, Јасна Кастил, Светлана Чупић, Хелена Петрин, Александра Андрић, Марија Словић, Данка Адамов, Ирмењи Ингрид, Драгана Келер, Софија Станић, Звездана Терзић, Марта Јакобац Морар, Јарослава Бенка Влчек, Ивана Ђоворчин, Марија Ђукић, Ана Вукобрат, Мина Михаиловић, Анастасија Шемић; (*Тенор*) Жељко Андрић, Душан Миланов, Марко Скенцић, Горан Станић, Александар Толимир, Бојан Здравих, Никола Узелац, Чедомир Радловачки, Војислав Малешев, Миодраг Спасић, Јован Пејић, Атила Тот, Зоран Шандоров, Михаило Славнић, Дејан Гребенар Крнетић; (*Бас/Баритон*) Драган Ђурин, Чаба Киш, Стеван Николић, Бранко Рошу, Драган Стајић, Владимир Стојковић, Предраг Шепељ, Горан Таировић, Александар Бахун, Милорад Грубор, Небојша Шогоровић, Пантелија Миливојевић, Младен Николић, Владимир Зорјан, Алексеј Дарабуц, Душан Живковић, Иван Поповић, Стефан Калајџић.

Оркестар: (*I виолине*): Владимир Ђуковић, Сергеј Шаповалов, Душан Бирач, Марта Драгаш, Бојан Глушица, Ана Миланов, Владимир Шару, Роберт Херценбергер, Марина Цветковић, Снежана Томинчић, Катарина Милутиновић, Андријана Дурмшшевић; (*II виолине*): Емир Мемедовски, Јованка Мазалица, Петар Ивковић, Марин Бугар, Марица Митровић, Нина Бирач, Александар Узелац, Невена Бисак, Оливера Рис; (*Виоле*): Борот Павлич, Драгана Лончар, Роберт Наћ, Александар Станков, Димитрије Загорац, Михајло Колесар, Радојка Пејаков, Маша Филиповић; (*Виолончела*): Ибоја Фараго, Кристина Токоди, Милица Свирац, Наташа Чубрило, Дамир Налић, Маша Драгаш; (*Конџирабаси*): Синиша Мазалица, Милан Миланов, Оливера Милушић Налић, Владимир Лазовић, Атила

Чибри, Федор Рушкуц; (*Флауџе*): Саша Стевановић, Бранкица Ђукић Јатић, Сандра Катић, Марија Васић; (*Обое*): Вера Драгаш, Вероника Антуновић Марић, Ива Стилиновић Гардиновачки, Невена Мајдевац; (*Кларинеџи*): Рудолф Балаж, Роберт Борбељ, Саша Милосављевић, Никола Јанчић; (*Фајоџи*): Саша Панић, Немања Михаиловић, Елеонора Стипић; (*Хорне*): Милан Роксандић, Мирко Марић, Слађана Грлић, Катарина Поповић, Стеван Бибер; (*Трубе*): Слободан Драгаш, Бошко Бисмиљак, Исидор Бобинец, Лордан Скендеровић; (*Тромбони*): Стеван Драгаш, Никола Миланов, Слободан Веселиновић, Благоје Гагић; (*Харфа*): Ивана Павловић; (*Тимпани*): Милица Грубишић, Стефан Лубарда; (*Угарачи*): Јелена Рашковић, Золтан Вегше, Александар Лазић; (*Клавир*): Милена Миловановић

Концертмајстори: Владимир Ђуковић, Сергеј Шаповалов
Корепетитори: Данијела Ходоба Леш, Милена Миловановић, Страхиња Ђукић
Допунски хор припремио: Јован Пејић
Инспицијенткиње: Тања Цвијић, Сања Миланов
Суфлерке: Санела Митровић, Александра Мајтан
Титл: Иван Свирчевић
Консултант за фолклор: Владислав Бабијановић
Корепетитори балета: Дејан Бркић, Димитрије Бељански
Тонски сарадник: Предраг Петрушевски
Мајстор светла: Ђорђе Бедов

Премијера: 8. фебруара 2003, сцена „Јован Ђорђевић“
Премијерна обнова: 27. марта 2014, сцена „Јован Ђорђевић“

Премијерна обнова: 24. октобра 2023, сцена „Јован Ђорђевић“

Представа траје око три сата с две паузе.

Декор, костими и остала сценска опрема обновљени у радионицама СНП-а.

фото извор enciklopedija.hr

ЈАКОВ ГОТОВАЦ, композитор и диригент

(Сплит, 10. X 1895 – Загреб, 16. X 1982)

Већ први његов опус, *Два скерца за мјешовити збор на народне шекстијове* (1916), указао је на правац којим ће кренути. Био је то пут националног музичког реализма, којем ће готово без изузетка остати веран у свим својим даљим остварењима. За своја вокална дела Готовац је узимао највише народне текстове. Стихови из народне лирике и епике нашли су у њему изванредног тумача, уметника који је знао не само тоновима оцртати њихов садржај, него и музичким средствима подати потребно расположење и дочарати средину. Уз

фолклорна обележја Готовац је у своја дела унео и медитеранску распеваност, прожету сензибилношћу, што се највише одразило у операма. Врхунци његовог првог стваралачког раздобља су народни обред *Коледа* (1925) и *Симфонијско коло* (1926), уз која треба још споменути сценску музику за Гундулићеву *Дубравку* (1926) и романтичну народну оперу *Морана* (1930). Идућа етапа у Готовчевом оперском стваралаштву његова је комична опера ***Еро с оноја свијетја*** (1935), која је обишла више од 80 европских музичких позорница (изводи се на 9 језика). У књижевно вредном либрету Милана Беговића, Готовац је нашао изврсну подлогу, на којој се у оквиру архитектонски изграђене целине, могао слободно препустити свим својим склоностима за комику и хумор. Опус Готовца садржи још низ успешних радова – опере: *Мила Гојсалића* (1951), *Далмаро* (1958), *Сџанац* (1959); више оркестарских дела, хорских композиција и соло песама – за које се такође може рећи да су узорни конгенијалне синтезе народног духа и надахнутог уметничког стваралаштва. Академик и почасни члан Хрватског народног казалишта, Готовац је добитник Награде „Владимир Назор“ за животно дело (1964) и Награде АВНОЈ-а (1972).

Крешимир Ковачевић, из: *Глазбеници* (Лексикони Цанкарјеве založбе, Љубљана 1990)

Драматуршка анализа опере ***Еро с оноја свијетја***

Еро с оноја свијетја Јакова Готовца, на либрето Милана Беговића, најуспјешнија је опера народа и народности Југославије, дјело преведено на низ страних језика и играно на више континената, и свакако највише извођено глазбено-сценско дјело нашег аутора у земљи и свијету. Као дјело културе једне релативно мале земље, опера *Еро с оноја свијетја* могла је изборити такав пласман само захваљујући то својим очигледно изнимним вриједностима. Помогле су и околности, будући да је *Еро с оноја свијетја* комична опера, а знадемо да добрих комичних опера у сваком националном,

па и свјетском фондусу имаде неупоредиво мање од оних „озбиљних“. Но и поред тих околности бит-на је чињеница што је *Еро с оноја свијеџа* веома успјела комична опера. По својим мисаоно-стилским обиљежјима, и поред несумњивих утјецаја талијанског веризма (који је присутнији у ранијем Готовчеву дјелу, опери *Морана*), *Еро с оноја свијеџа* улази у фондус посебно славенског оперног стваралаштва и у њему заузима часно мјесто једне од најбољих комичних опера, поред таквих ремек-дјела као што су Сметанина *Продана невјестја*, *Сорочински сајам* Мусоргског или *Вјенчање у самосџану* Прокофјева.

[...] Многи су склони да висок пласман (говорим овдје изричито о пласману, а не о умјетничкој вриједности) Готовчева *Ере с оноја свијеџа* образложе првенствено вриједношћу либрета из пера Милана Беговића.

Вриједност тог либрета је неоспорна. Служећи се драматуршком окосницом једног казалишног текста старог њемачког пјесника-постолара Ханса Закса (*Hans Sachs*), Беговић га је повезао с ликом довитљивца из народне пошурце, и радњу либрета обликовао својим големим драматуршким искуством и пјесничком умјешношћу. Ради се, дакако, не само о садржају текста него и заплету радње, дакле о посве казалишном виду обликовања либрета, којему још увијек, у великој мјери, основним шармом остаје сочни народни језик, пун доскочица и народских лирских метафора, преточен у изванредно течне стихове, веома податне гласбеном надограђивању.

[...] Истичући такве предности Беговићева либрета, морам одмах упозорити и на чињеницу да ни такав либрето не би дошао до изражаја, да га конгенијално не синтетизира гласба, у драматуршком погледу једнако зрела, проицљива и духовита. Према томе сва прозивања Беговићева либрета у ствари су и признање складатељу Готовцу, његову дару сценског запажања којим ликове, ситуације и амбијент гласбено домишља до упечатљивости, захваљујући којој (за разлику многих других, и познатијих оперних дјела) *Еро с оноја свијеџа* живи данас интензивније него у доба своје праизведбе.[...]

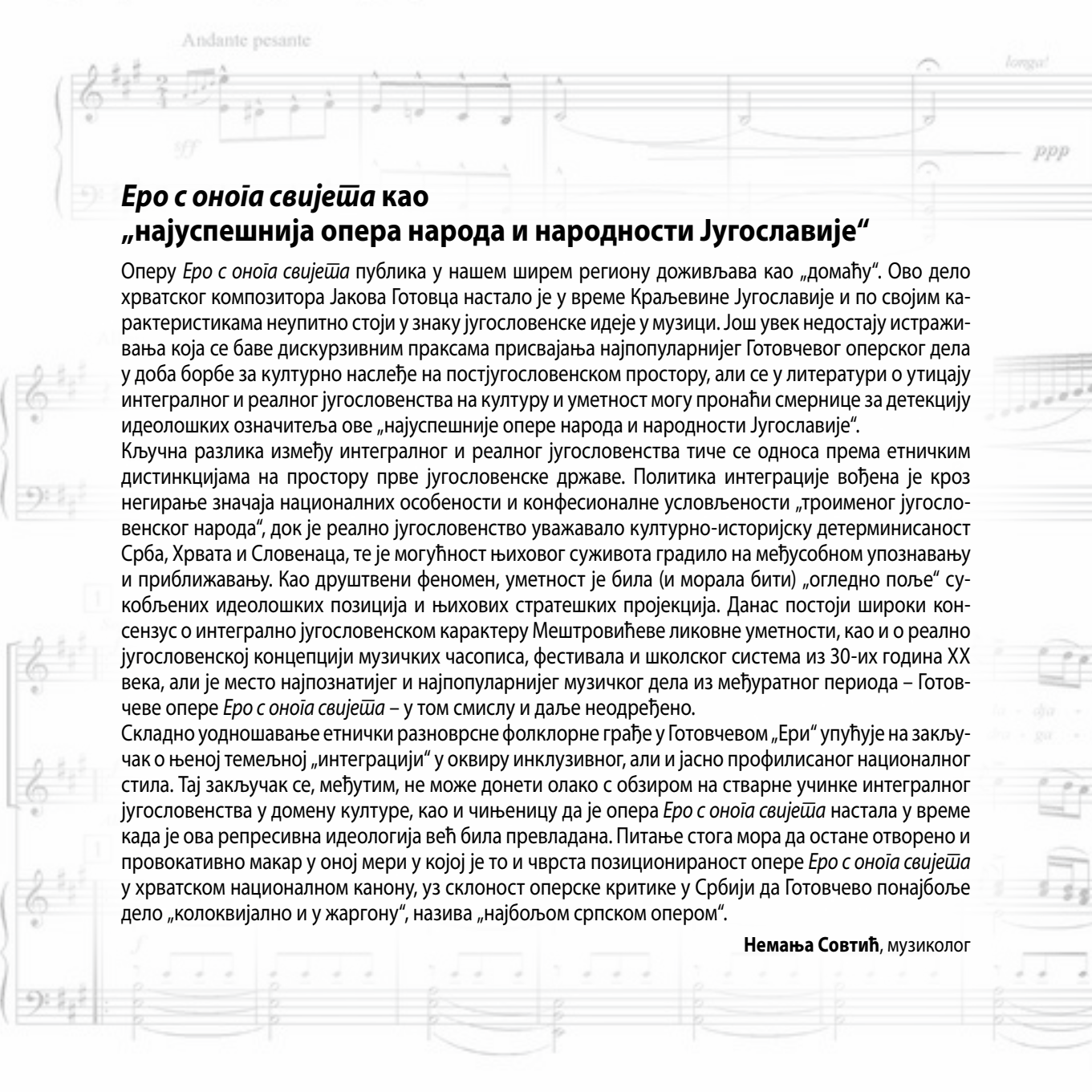
Милан Беговић (1876–1948)
фото Милан Павић, извор: athena.muo.hr

Ненад Туркаљ

Васа Стајкић (Сима) и Виолета Срећковић (Дома)

***Еро с оноја свијетџа* као „најуспешнија опера народа и народности Југославије“**

Оперу *Еро с оноја свијетџа* публика у нашем ширем региону доживљава као „домаћу“. Ово дело хрватског композитора Јакова Готовца настало је у време Краљевине Југославије и по својим карактеристикама неупитно стоји у знаку југословенске идеје у музици. Још увек недостају истраживања која се баве дискурзивним праксама присвајања најпопуларнијег Готовчевог оперског дела у доба борбе за културно наслеђе на постјугословенском простору, али се у литератури о утицају интегралног и реалног југословенства на културу и уметност могу пронаћи смернице за детекцију идеолошких означитеља ове „најуспешније опере народа и народности Југославије“.

Кључна разлика између интегралног и реалног југословенства тиче се односа према етничким дистинкцијама на простору прве југословенске државе. Политика интеграције вођена је кроз негирање значаја националних особености и конфесионалне условљености „троименог југословенског народа“, док је реално југословенство уважавало културно-историјску детерминисаност Срба, Хрвата и Словенаца, те је могућност њиховог суживота градило на међусобном упознавању и приближавању. Као друштвени феномен, уметност је била (и морала бити) „огледно поље“ субјективних идеолошких позиција и њихових стратешких пројекција. Данас постоји широки консензус о интегрално југословенском карактеру Мештровићеве ликовне уметности, као и о реално југословенској концепцији музичких часописа, фестивала и школског система из 30-их година XX века, али је место најпознатијег и најпопуларнијег музичког дела из међуратног периода – Готовчевог опере *Еро с оноја свијетџа* – у том смислу и даље неодређено.

Складно одношавање етнички разноврсне фолклорне грађе у Готовчевом „Ери“ упућује на закључак о њеној темељној „интеграцији“ у оквиру инклузивног, али и јасно профилисаног националног стила. Тај закључак се, међутим, не може донети олако с обзиром на стварне учинке интегралног југословенства у домену културе, као и чињеницу да је опера *Еро с оноја свијетџа* настала у време када је ова репресивна идеологија већ била превладана. Питање стога мора да остане отворено и провокативно макар у оној мери у којој је то и чврста позиционираност опере *Еро с оноја свијетџа* у хрватском националном канону, уз склоност оперске критике у Србији да Готовчево понајбоље дело „колоквијално и у жаргону“, назива „најбољом српском опером“.

Немања Совтић, музиколог

„Еро“, нов доживљај дела

Повратак на Готовчеву оперу *Еро с оноја свијеџа* доноси прилику за нов доживљај дела. Комичан либрето подлога је за замршену сценску радњу коју поставља и решава момак из народа, бритког ума и брзих потеза. Умилна мелодика Ђулиних арија, жовијалност Миђиних сцена, динамичност Доминих и Маркових дуета, простосрдачност Симиних сцена са женским хором, снага хорских наступа на сеоском вашару делови су узбудљиве целине коју изузетно богатом, контрастном и ефектном оркестрацијом подвлачи оркестарски парт.

Оригинална режија и маштовита сценографија и костими уобличио су дело на премијери 2003. године па није изненађење што ова представа и данас плени визуелним утиском који у финалној нумери „Еро“, са учешћем балетског ансамбла поприма, чак, обресе спектакуларности. Интересантно је пратити како ово ванредно занимљиво дело прима нова генерација вокалних и инструменталних извођача али и млада оперска публика. Зато нестрпљиво ишчекујем да заједно оживимо ликове и атмосферу која ће свима причинити радост и измамити осмех.

Жељка Милановић, диригенткиња

Чланице Женског хора

Andante pesante

longa!

ppp

Жељка Милановић (1965) рођена је у Београду. Дипломирала на Факултету музичке уметности у Београду, у класи проф. Станка Шепића 1988. На истом факултету је магистрирала 2000, и докторирала 2015. под менторством Даринке Матић Маровић. Наступала је с оркестром Београдске филхармоније, Симфонијским оркестром РТС, Оркестром Опере и театра Мадленијанум, Оркестром Академије уметности из Новог Сада и оркестром „Camerata Academica“. Током студија ангажована у КУД-у „Абрашевић“ и хору „Београдски мадригалисти“. У Опери Народног позоришта у Београда делује од 1988, а од 1991. као диригент. Од јануара 1995. до новембра 2010. била је диригент Опере СНП-а, када прелази на Академију уметности у Новом Саду, као професор на предмету Оперски студио. Дириговања у СНП-у – опере: *Трубадур*, *Набуко*, *Ријолејо*, *Кавалерија русијикана*, *Фауст*, *Мајска ноћ*, *Кармен*, *Мадам Бајшерафлај*, *Тоска*, *Бојска*, *Служавка господарица*, *Моцарти* и *Салијери*, *Сујон*, *Код Феме на балу*, *Еро с оноја свијејта*, *Слеји миш*, *Васкрсење*, *Кашарина Измајлова*, *Љубавни најнишак*, *Кармина бурана*, *Пој Ћира* и *Њој Сјира*; балети: *Ромео и Јулија*, *Лабудово језеро*, *Жизела*. Са Опером СНП-а наступала је на БЕМУС-у (1995), у Центру „Сава“ (2003. и 2004), на Интернационалном оперском фестивалу у Мишколцу с опером *Васкрсење* Алфана (јун 2006), Армел фестивалу у Будимпешти са опером *Пој Ћира* и *Њој Сјира* Деспића (јул 2018). Добитница је неколиких савезних награда стечених током студија, награде Универзитета уметности у Београду, годишњих награда СНП-а за изузетна уметничка остварења: за оперету *Слеји миш* Ј. Штрауса (2004), за праизведбу опере *Васкрсење* Ф. Алфана (2005) и за несепично залагање при реализацији балета *Лабудово језеро* и *Жизела* (2010), као и Златне медаље „Јован Ђорђевић“, највишег признања СНП-а (2019).

фото Миомир Ползовић

Горан Крнета (Марко) и Саша Петровић (Мића)

Виолета Срећковић и Марина Павловић Бараћ (Дома)

Маја Андрић (Ђула) и Бранислав Цвијић (Мића)

Садржај

Први чин: На гумну богатог сељака Марка, девојке комушају кукуруз и певају. Тужна је само газда-Маркова кћи Ђула: мајка јој је умрла, а маћеха за њу не мари. Ђулин глас пробуди Мићу, момка који је лешкарио на врху пласта, ког нико није приметио и нико га не познаје. И док девојке теше Ђулу па поново прихвате песму, одједном се међу њима створи Мића, весео, гологлав и одрпан момак, као да је пао с неба, тврдећи да је он „Еро с онога свијета“. Сујеверне жене су поверовале у све што им он испреда, испоручује им наводне поздраве њихових покојника и Ђули се удвара. На Ђулино питање прича јој о њеној мајци која поручује да ће јој ускоро послати драгог. Ђулина маћеха Дома растерује ово беспосличење, грди пасторку и одмах јој даје нове послове. Тера Мићу који хоће да јој помогне, али се он досети и довикне да ће јој искипити чорба. Дома одлази, а Мића користи тренутак да се Ђули открије као незнани драги. Њој се непознати, весели одрпанац одмах допао и она прихвата позив да се састану код млина. Мића не стиже да се повуче пре доласка газда-Марка и његових момака, који га терају с прага као голаћа и безгађњака, али им он у духовитом разговору наговести да баш и није тако сиромашан као што изгледа. На Маркову опомену да му се више не појављује на прагу, Мића одговара да неће све док он сâм по њега не дође. Тек што је Марко замакао у кућу, наилази Дома, тражећи Еру што је сишао с неба и испитује га о свом покојном првом мужу Матији. Видећи да је она поверовала, Мића јој прича како се Матија злопати јер нема пара, а на небу све треба плаћати као и на земљи. Дома му преда кесу с дукатима да је однесе Матији и остаје уплакана, а тобожњи Еро весело одлази. А, када је Марко сазнао да је Дома дала дукате, одмах му је било јасно да има посла с лоповом и дâ се у потеру за Мићом.

(īауза)

Други чин: Млинар Сима весело пева у свом млину. Дана нас су жене навалиле са житом за млевење, свакој се жури, а он не зна како да им угоди. Када се појави Дома са Ђулом, тражећи да јој самелје жито преко реда, избија свађа. Дома вређа жене и млинара, на шта је овај избаци из млина. Ђула покушава да умири маћеху, али се ова

Васа Стајкић (Сима)

окоми на њу па бесно оде. Остаде Ђула да се вајка на своју злу коб, тужи за умрлом мајком, но Сима и жене је теше: доћи ће час њене среће, живот је пред њом. Жене одлазе, а појављује се Мића сав раздраган у ишчекивању састанка са Ђулом. У том се издалека зачује топот коња, то газда-Марко гони лопова. Сима се уплаши да Марко долази да га казни што је истерао Дому, а Мића то вешто искористи да Симу шаље да бежи у гору, а сâм се прерушава у млинара и чека потеру. Упутивши их у кривом правцу, он још пристаје и да причува Марковог коња. Ђула је заборавила торбу па се враћа у млин, где затиче Мићу. Али, она неће ни да га види ни да га чује, пребацује му што је узео дукате. Мића је разуверава, говорећи јој да је то била само шала, а Ђула на прагу застаје. Сада зна – воли га и поћи ће с њим, макар ништа не имао. Ипак, Мића јој открива да није сиромах и да ће је повести мајци у богате дворе.

Потера се враћа из горе, а Мића с Ђулом бежи на Марковом коњу, оставивши му по једном чобанчету поруку: „Поздравља те Еро с онога свијета што на твом коњу, са Ђулом у крилу, жури у небо“! Марко је љут и немоћан па бес искаљује на својим момцима и Доми, а Симу, којег су ухватили мислећи да је у дослуху са лоповом, моли за опроштај.

(*пауза*)

Трећи чин: На сеоском вашару је гужва, вика и весеље. Марко се пред светом посвађао са Домом. Не да јој паре да нешто пазари и она, сва бесна, одлази. Наилази млинар Сима, јавља Марку да је Ђулу нашао у селу иза трећег брега, где је наводни Еро заправо богат газда. И они ће доћи на вашар, али Мића неће разговарати с Марком док га овај сâм не позове. Марко нема куд и по Сими поручује Мићи да га очекује.

Сви присутни одушевљено поздрављају пристали млади пар. И све се разјашњава: по мајчином савету, Мића је преобучен у сиромаша тражио себи девојку, јер она која га таквог заволи, биће му добра жена. На крају, Мића враћа и коња и новац газда-Марку, а овај одмах све поклања својој ћерки Ђули. Време је да се срећан завршетак прослави песмом и игром.

и Лаура Павловић (Ђула)

фото Бранислав Лучић

Еро с оноја свијетја

„Моја давнашња жеља била је да режирам оперу... Нема неке велике разлике између драмске и оперске режије, поготово у опери каква се данас ради. Поред мотива и жеље да се ради оперска режија, човек треба да има и нешто слуха, да рачуна на нешто компликованију структуру од драмске, да има доста добре воље и одличне сараднике какве ја имам, и онда ни успех неће изостати.“

Егон Савин, редитељ

(Соња Продановић, из интервјуа, „Грађански лист“ 28/29. децембра 2002)

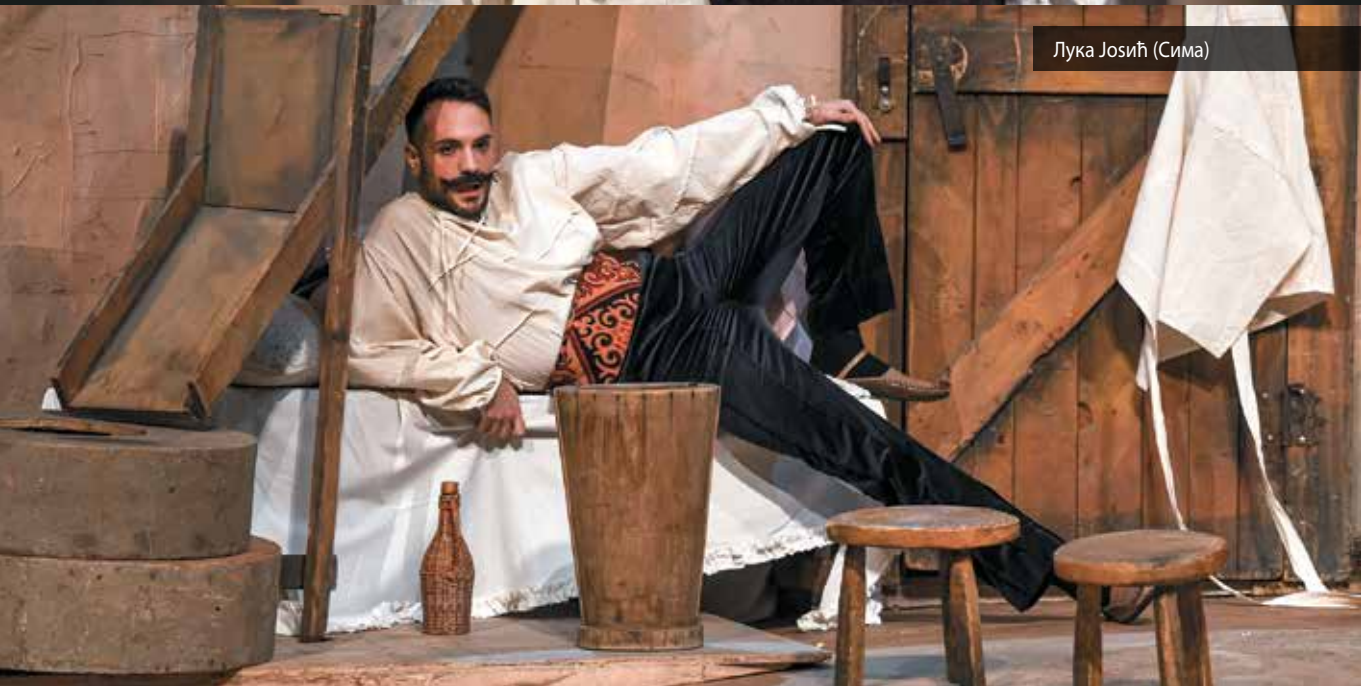
Егон Савин (1955) рођен у Сарајеву. Дипломирао је режију 1979. на Факултету драмских уметности у Београду. Режирао преко осамдесет представа широм Југославије и у иностранству... Прву представу у СНП-у, *Свети Георије убива аждаху* Душана Ковачевића, потписује 1986, и од тада у овом театру и с његовим драмским ансамблом режирао је: *Три чекића (о срју да и не ѿговоримо)* Деане Лесковар, *Луд од љубави* Сема Шепарда, *Лажа и ѿаралажа* Ј. Ст. Поповића, *Чудо у Шарјану и Пушјујуће ѿзоришће Шојаловић* Љубомира Симовића, *Мрешћење шарана* Аце Поповића, *Лаки комад* Небојше Ромчевића, *Госјода Глембајеви* Мирослава Крлеже, *Тужна комедија* по роману „Обломов“ Ивана Гончарова, *Ујкин сан* Ф. М. Достојевског... У Оперу СНП дебитовао је као редитељ поставивши комичну оперу *Еро с оноја свијетја* Јакова Готовца, 2003.

Редовни је професор режије на катедри за режију ФДУ у Београду, а предаје и као гостујући професор на ФДУ на Цетињу. Добитник је свих значајнијих стручних награда и признања: на Стеријиним позорју - *Свети Георије убива аждаху* Д. Ковачевића, СНП, 1987; *Три чекића (о срју да и не ѿговоримо)* Д. Лесковар, СНП – Стеријина награда за режију, 1989; *Ново је доба* С. Ковачевића, БДП, 1989; *Лажа и ѿаралажа* Ј. Ст. Поповића, СНП – Стеријина награда за режију, 1992; *Кир Јања* Ј. Ст. Поповића, НП Београд, 1993; *Чудо у Шарјану* Љ. Симовића, СНП – Стеријина награда за режију, 1993; *Тамна је ноћ* А. Поповића, Театар „Култ“, Београд, 1994; *Пушјујуће ѿзоришће Шојаловић* Љ. Симовића, СНП, 1996; *Мрешћење шарана* А. Поповића СНП – Стеријина награда за режију, 1997, *Покондирена шиква* Ј. Ст. Поповића, НП Београд, 1998; *Елекѿра* Д. Киша, ЦНП – Стеријина награда за адаптацију, 2001... СНП је објавило монографију „Егон Савин“ (ур. Д. Пенчић Пољански, Д. Николић, 2011).

Никола Баста (Сима) и Марина Павловић Бараћ (Дома)

Лука Јосић (Сима)

Миодраг Табачки (1947), сценограф, костимограф, универзитетски професор и дописни члан САНУ. Аутор је више од 300 сценографија и 100 костимографија за драмске, балетске, оперске и луткарске представе. Дипломирао је архитектуру на Архитектонском факултету у Београду 1972, а две године касније сценографију на Факултету примењених уметности. По завршетку студија предавао је у Грађевинском школском центру у Београду, новосадском Позоришту младих и ТВ Нови Сад. Од 1978. професор је сценографије и костимографије на Факултету драмских уметности, а предавао је и на Факултету драмских уметности на Цетињу. Гостујући је професор на бројним факултетима у САД и на Трент универзитету у Нотингему. Осим реализованих пројеката у Србији и бившој Југославији, радио је у Немачкој, Белгији, Италији, Бугарској, Словачкој, Чешкој... Излагао је у Новом Саду, Сплиту, Сарајеву, Загребу, Београду, Скопљу, Паризу, Будимпешти, Клермон-Ферану, Дортмунду, Њу Орлеансу, Тел Авиву, Манили, Сеулу. Члан је Комисије за сценографију OISTAT-а Светског удружења сценографа и костимографа. Био је члан многих жирија угледних фестивала. Учествовао је на Квадријеналу сценографије и костимографије у Прагу 1979, 1983, 1987. и 1991. Учествовао је на симпозијумима OISTAT-а у Сеулу 1977, Токију 1998, Тел Авиву 1999, Манили 2000, Њу Орлеансу 2002. Уз редитеља Душана Макавејева, једини је почасни доктор ФДУ. Објављена је обимна, богато илустрована монографија *Миодраг Табачки* (освојила Golden Pen Award 2005). За Табачког је речено да је „највећи сценограф и костимограф јужнословенског подручја“. Написао је *Аушомонографију* 2012. Добитник је многих награда – по четири Стеријине и УЛУПУДС-а, сарајевског МЕС-а, Балетског бијенала, Љубљана, Интернационалног тријенала сценографије и костимографије, НП Ужице и пет „Ардалиона“ ужичког фестивала. Као сценограф и костимограф опремио је безмало двадесет представа Дrame, Опере и Балета СНП-а.

Мирјана Стојановић Маурич (1947), костимографкиња, рођена у Новом Саду. Дипломирала на Академији примењених уметности у Београду, Одсек костим, код проф. Душана Ристића. У СНП-у дебитује 1970, а од 1971. стални је костимограф. Бави се и сликарством, тематски, такође, везаним за позориште. Урадила је костиме за више од 130 представа у СНП-у, али и као гост у Марибору, Скопљу, Сијеку и за низ ТВ емисија и драма, РТВ Нови Сад. Представе карактеристичне за њено костимографско опредељење, у операма и балетима: *Мајбеш*, *Норма*, *Самсон и Далила*, *Лучија од Ламермура*, *Дон Ђовани*, *Боџи*, *Бал њод маскама*, *Жизела*, *Лабудово језеро*, *Усјавана лејошница*, *Ромео и Јулија*, *Грк Зорба*, *Пиноккио*, *Врајоланка*, *Охридска лејенда*, *Ана Карењина*, *Којелија* ... Учествовала је на више заједничких изложби и десетак самосталних изложби. Добитница је бројних награда за костим: 1969. награда Београдског универзитета „4. јул“; 1972. Награда Академије примењене уметности на XIII Октобарском салону, Београд; 1977. награда на 6. Новосадском салону; 1977. Награда „Форма“; 1983. „Форма IV“ и 2005. „Форма IX“, Нови Сад. Добитница је Златне медаље

„Јован Ђорђевић“, највишег признања СНП-а, 2005. Обележила је 40 година уметничког рада 2012. пригодном изложбом у организацији Позоришног музеја Војводине и СНП-а. Добитница је Стеријине награде за костимографију у представи *Виолиниста на крову* (2016), а 2021. објављена је монографија о њеном костимографском опусу.

Марина Сремац (1972), костимографкиња, рођена у Добоју. Дипломирала је на Факултету примењених уметности у Београду, Одсек за костимографију, код проф. Миланке Берберовић, 1997. Магистрирала је на Универзитету уметности у Београду, Интердисциплинарне студије на Одсеку за сценски дизајн, 2010. Од новембра 1997. запослена у СНП-у. Као костимограф и сценограф радила у многим позориштима у земљи (НП Сомбор, НП Суботица, Кикинда, Вршац, НП „Тоша Јовановић Зрењанин“, Позориште младих, Новосадско позориште/Újvideki Színház, Атеље 212), у иностранству (Канада, Будимпешта, Словенија) и на филмовима у домаћој продукцији. Учествовала на неколико домаћих и међународних изложби. Од 2000. члан је Удружења примењених уметника и дизајнера Војводине. Представе СНП-а карактеристичне за њено опредељење: *Наход Симеон, Ја или неко друји, Зојкин синан, Здрав(о) животи(е)!, Џандрљив муж, Грејша, страница 89, Урнебесна трагедија, Галеб, Бојојављенска ноћ, Пийи Дуја Чарайа, Ојера за три гроша, Смрти Ивана Иљича, Дух који хода (Прометјејев џуџи), Час анаџомије, Аника и њена времена, Вештице из Салема, Травничка хроника, Бура...* Добитница је бројних струковних награда на позоришним фестивалима, од који се истичу Стеријине награда за костиме *Наход Симеон* (СНП и Стеријино позорје) и *Поморанџина кора* (Новосадско позоришта/Újvidéki Színház, 2010); „Ардалион“ на ЈПФ у Ужицу за костиме у *Ја или неко друји* (СНП). Добитница је Златне медаље „Јован Ђорђевић“, највишег признања СНП-а, 2022.

Валериј Миклин, руски играч, педагог и кореограф. Завршио је чувену Балетску школу у Перму, а Позоришну академију у Москви – балетску педагогију и кореографију 1990. Више од двадесет година био је првак балета у Нижњем Новгороду (раније Горки) у Академском театру Опере и Балета „А. С. Пушкин“. Носилац је почасног признања Народни уметник Русије, финалиста Интернационалног такмичења у Варни и лауреат међународних такмичења. Као један од највећих балетских солиста Русије, гостовао је и у многим државама Европе и Азије. У свом позоришту у Нижњем Новгороду обновио је више балета. Радио је и балетске тачке у операма и кореографије за драмске представе. Годину дана је био уметнички директор Театра опере и балета Чувашије. Од 1992. радио је у ХНК „Иван Зајц“ у Ријечи као први играч, педагог, кореограф и балетмајстор. Као кореограф и редитељ у Ријечи поставио је балете: *Дон Кихот, Жизела, Кармен*, опере *Риолејто, Травијата* и оперету *Слеји миш*. У ХНК Сплит прелази 1999. као педагог, балетмајстор и кореограф. Од 2001/02. неколико сезона је био педагог и балетмајстор у Балету СНП-а.

Саша Петровић (Мића) и чланови Мушког хора

Горан Крнета (Марко), Андријана Петровски (Пастирче),
Јован Пејић (Момак из села) и чланови Мушког хора

Бранислав Цвијић (Мића) и
Марија Кузмина (Пастирче)

Чланови балетског ансамбла, фото Миомир Ползовић

Из критичког угла

... Нашавши инспирацију у широко схваћеној наиви, хлебинској школи, или војвођанском наивном сликарству, фолклорном благу уопште, одакле је изронио јединствени лик из народа, чије се догодовштине и досетке описују у једном од највистренијих либрета словенске опере, режија Егона Савина постигла је првенствено склад визуелних елемената, с Готовчевом музиком. Схвативши као и писац либрета Милан Беговић важност улоге ефектних хорских призора, и Савин у сценско збивање активно укључује разиграни, пластично обликован, у више планова и група распоређен, певачки веома добро припремљен и динамички изнијансиран хор (нарочито женски), дајући му улогу значајног фактора у убрзавању радње.

Садржај Готовчеве опере у новосадској поставци, иако не потенцира потпуно комичне елементе, али црта одређене карактере и типове, одвија се у визуелно очаравајућој сценографији Миодрaга Табачког, која, сагласно причи из народног живота, и музици изразито националног усмерења, изврсно дочарава стилизовани сеоски амбијент, гумном, висећим бундевама, светлом, стогом сена, симболиком црвеног петла и црвеног коња, млином, сценом вашара, обредима и обичајима, филигрански израђеним, чипкасто везеним засторима на главној бинској завеси и „цакнама“ опточеним оркестарским простором, те правим завршним ватрометом!

У бајковиту, сликарски оправдану сценографију, савршено су се слили богати, децентно обојени и украшени, са префињеним смислом за детаљ, и у читавој палети пастелних боја, прекрасни костими Мирјане Стојановић Маурич и Марине Сремац, креирани с асоцијацијама на ликовна обележја ношње широког југословенског, односно балканског региона. Нарочито су сликовито, у маштовите гуњеве, одевени ликови из обредних игара, с маскама, који се осим као повремени чланови хорског ансамбла, уплићу, попут лајтмотива, у поједине сцене и међу главне личности.

... Чувено завршно коло из трећег чина, које својим разноликим ритмовима и богатством оркестарског ткива, доприноси живописности и занимљивости финала, својеврсна апотеоза добра, радости, животног оптимизма и помирења, у кореографији Валерија Миклина, добила је карактер класичне балетске приче, уметка, представе у представи, а не велике ефектне градације, жељеног великог убрзавања темпа, и јединственог масовног народног играња, какве смо очекивали.

Марија Адамов, „Дневник“, 14. фебруар 2003.

У новосадској поставци редитеља Егона Савина, чији је ово оперски првенац и посебно у одличној ликовној опреми сценографа Миодрага Табачког, истакнут је стилизовани фолклорни колорит чије боје подсећају на оживљена платна наивних сликара. Поставка везаност за ритуал, обредне маске, игру светлом, viseће тикве и симболе народних предања (црвени петао и црвени коњ) и у стилу направила помак ка неопрIMITИВИЗМУ и архаици.

Густо оркестарско ткање изненађујућом снагом остварио је оркестар, док је хорски ансамбл (и женски и мушки) добро сценски постављен, ликовно сјајно уведен, постигао вокалне врхунце у завршном делу.

Бранка Радовић, „Политика“, 11. фебруар 2003.

Саша Петровић (Мића)

Лаура Павловић (Ђула)

Виолета Срећковић (Дома)

Горан Крнета (Марко)

Стефан Павловић (Марко)

Михаило Славнић (Момак из села)

Еро с оноја свијеџа на сцени Српског народног позоришта

Готовчев „Еро“ био је први пут изведен на сцени СНП-а **27. II 1948.** Била је то друга премијера обновљене Оперe СНП-а. Дириговао је Војислав Илић, режирао је Јосип Кулунџић, сценографију је дао Миленко Шербан, костиме Софија Чампраг, кореографију Маргарита Фроман и Марина Олењина. Улоге на премијери: Жарко Цвејић (*Марко*, наступао и 26. XII 1948. на прослави 200. годишњице града Новог Сада), Љубица Јанковић (*Дома*), Ерна Крже (*Ђула*), Драгутин Бурић (*Мића*), Иво Варговић (*Сима*). Поставка је обновљена **1. X 1957,** изведено укупно 64 пута, пред 28.129 гледалаца.

Премијера наредне поставке одржана је **7. XII 1965,** дириговао је Лазар Бута, редитељ је био Младен Сабљић, сценограф Стеван Максимовић, а кореограф Бранко Марковић. Улоге су тумачили: Рудолф Немет (*Марко*), Мирјана Врчевић Бута (*Дома*), Ирена Давосир Матановић (*Ђула*), Владан Цвејић (*Мића*), Викентије Нецков (*Сима*). Изведено 42 пута, 19.938 гледалаца.

Уочи прославе 25-годишњице обновљеног рада Оперe СНП-а, **22. X 1972,** „Еро“ је обновљен у облику у којем се налазио на репертоару све до пред крај рада у старој згради Позоришта (данашње Позориште младих). Диригент је био Лазар Бута, редитељ Младен Сабљић. Нова је била сценографија Владимира Маренића, нове костиме је креирала Стана Јатић, кореографију је обновио Бранко Марковић. На премијери су наступили: Светозар Дракулић (*Марко*), Аранка Херћан Бодрич (*Дома*), Вера Ковач Виткаи (*Ђула*), Шиме Мардешић (*Мића*), Димитри Мариновски (*Сима*). Изведено 43 пута, 18.421 гледалац.

Пригодом отварања нове зграде, наредна премијера одржана је **12. IV 1981.** Тада је композитор Јаков Готовца прославио 85 година живота и 35 година своје опере. Дириговао је Миодраг Јаноски, режирао је Коста Спаић (к.г. Загреб), сценограф је био Берислав Дежелић (к.г. Загреб), костимограф Стана Јатић, а кореограф Соња Кастр. Улоге на премијери: Светозар Дракулић (*Марко*), Златомира Николова (*Дома*), Вера Ковач Виткаи (*Ђула*), Шиме Мардешић (*Мића*), Октав Енигареску (*Сима*). Изведено 28 пута, пред 11.546 гледалаца.

Тек 2003. Егон Савин режиски поставља „Еру“: **8. II 2003.** Диригент на премијери био је Борис Швара (к.г. Словенија), а касније преузимају Жељка Милановић и Зоран Јуранић (к.г. Хрватска). Сценограф је Миодраг Табачки, костимографи Мирјана Стојановић Маурич и Марина Сремац, кореограф Валериј Миклин (к.г. Русија). Улоге су тумачили: Бранислав Јатић (*Марко*), Марина Павловић Бараћ (*Дома*), Валентина Миленковић (*Ђула*), Славољуб Коџић (*Мића*), Саша Ковачић (*Сима*). Иста поставка је обновљена као премијера **27. III 2014,** уочи Дана СНП-а. Обновом је дириговао Александар Којић, а улоге су тумачили: Бранислав Јатић (*Марко*), Марина Павловић Бараћ (*Дома*), Лаура Павловић (*Ђула*), Миљенко Ђуран (*Мића*), Небојша Бабић (*Сима*). Укупно је изведено 36 представа, пред 16.827 гледалаца.

У СНП-у су извођена Готовчева дела, осим *Ере с оноја свијеџа*, још и *Морана* и *Симфонијско коло* (у оквиру *Балетској дивертисмана*).

Маја Андрић (Ђула), Никола Баста (Сима) и чланице Женског хора

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад

Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЂЕРИЋ, в.д. управника
Уј Опера / ЖЕЉКО Р. АНДРИЋ, директор

Уредник / Ивана ИЛИЋ КИШ
Обликовање плаката / Радуле БОШКОВИЋ
Фотографије / Марија ЕРДЕЉИ
Графички уредник / Ђорђе ЛАБАТ
Компјутерски слог / Љиљана БИЛБИЈА
Сарадник уредника / Ладо ЛЕШ

Штампа / Magyar Szó d.o.o, Нови Сад
Тираж 800

163. сезона 2023/2024.

www.snp.org.rs